

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ เราอุตส่าห์ชวนชวายมาไง ชวนชวายมา ชวนชวายมา เพื่อสัจธรรม เพื่อสัจธรรมในหัวใจของเราเนี่ย เราแสวงหาไป

วัดข้างบ้านก็มี วัดในกรุงเทพฯ เยอะแยะเลย วัดไหนก็ได้ เขาบิณฑบาตทุกวัดเหมือนกัน ทำไมไม่ไปทำบุญที่วัดนั้นล่ะ ทำไมเราต้องเดินทางเป็นร้อยๆ กิโลเมตร มาทำไม

มาก็มาหาสัจจะหาความจริงของเราไป เนื่อนานาบุญของโลกๆ ถ้าเนื่อนานาบุญที่เราไว้ใจแล้ว เราเข้าใจแล้ว ปฏิภาห ผู้ให้ เราเป็นผู้ให้ เราให้ด้วยความเคารพเลื่อมใส ผู้รับ ผู้รับเขาก็รับด้วย เจตนาที่ดีงาม ถ้าที่ดีงามมันก็เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ใช่ไหม

ไม่ใช่ว่าผู้รับอย่างไรก็ได้ จะต้องสาธุๆ อยู่อย่างนั้นนะ เจริญพรๆ

เจริญพรที่บ้านมึงไป

นี่ไป สิ่งที่มีน้ใจเจริญหัวใจเราเนี่ยสิ ถ้าหัวใจของเราถ้ามันดีงามขึ้นมาๆ ทำบุญกุศลสิ่งใดเราก็มองคนนั้นมองคนนี้ไป ถ้ามีครอบครัวก็มีลูก ใครมีครอบครัวก็มีลูกทั้งสิ้น เวลาที่มีลูกขึ้นมาแล้วเราก็มองไปหาเขาๆ ถ้าทำเพื่อเขา เราฝึกฝนเราฝึกหัดเขาได้ เราฝึกหัดเขาได้ ถ้าเราไม่ฝึกหัด เราต้องเสียสละของเรา นี่ยังไม่พอนะ ถ้าไปข้างหน้า ไปเสียใจกันข้างหน้ามันจะกระเทือนใจมากกว่านี้ นี่มันเป็นสายบุญสายกรรมทั้งสิ้น ถ้าเป็นสายบุญสายกรรมทั้งสิ้น

เวลาถือพรหมจรรย์ๆ เวลาถือพรหมจรรย์ๆ ถือพรหมจรรย์เพื่ออะไร

พรหมจรรย์ก็เพื่อพรหมจรรย์ไป พรหมจรรย์ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ไป

ถ้าหัวใจดวงนี้ ปฏิภาห สิ่งที่ให้ ให้เป็นอามิสๆ สิ่งที่ให้ เป็นอามิส ให้มาแล้ว บุญเหมือนเติมน้ำมันรถ เติมน้ำมันรถ น้ำมันรถมันต้องพร้อมไปเป็นเรื่องธรรมดา

นี่ก็เหมือนกัน บุคคลที่สองเพื่อคนอื่น ทำบุญกุศลแล้วอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลตั้งแต่ เจ้ากรรมนายเวร ปู่ย่าตายายของเรา ญาติโกโหติกาของเรา เราอุทิศส่วนกุศลของเรา เราอุทิศส่วนกุศลของเราเพื่อบุคคลที่สอง บุคคลที่สองใช่ไหม

เพื่อบุคคลที่สองขึ้นมา เราเห็นแล้วมันก็สังเวชไง พอมันสังเวชขึ้นมามันสะท้อนใจทั้งสิ้น มันสะท้อนใจขึ้นมา

บุคคลที่สองถ้าเจริญงอกงามขึ้นมา มันก็เป็นความสุข มันก็เป็นบุญ

บุคคลที่สองตกระกำลำบาก บุคคลที่สองมีปัญหาขึ้นมา เราก็ทุกข์

ทุกข์กับสุขมันก็อยู่ที่ใจของเรา เห็นไหม

เวลาไปถือพรหมจรรย์ๆ เรามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อหัวใจดวงนี้ไง ถ้าหัวใจดวงนี้ทำเพื่อตัวเองไง ทำเพื่อหัวใจดวงนี้ไง

เวลาทำเพื่อหัวใจดวงนี้ เวลาจะเอาความสงบเข้ามา มันจะเข้ามาที่เสียงนี้แล้ว ปฏิภาณๆ นี่ไง สิ่งที่เป็นสัปปายะๆ สถานที่ที่เป็นสัปปายะ สถานที่ของเขา เขาเป็นสัปปายะอยู่แล้ว มันสงบสงัดของมันอยู่แล้ว

อาหารเป็นสัปปายะ พระตักแล้วจะปฏิสังขชาโยฯ จะพิจารณา ถ้าพิจารณาแล้วจะมีมาก มีน้อยแค่ไหน ถ้าฉันไปแล้วสัปหงกโงกวง ฉันไปแล้วไขมันมันอยู่ในท้อง มันทำให้นั่งภาวนาไม่ได้ไง

นี่ไง อาหารเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะคืออาหารแค่ดำรงชีพ ข้าวเปล่าๆ ที่ฉันลงกระเพาะให้มันมีแบบว่าน้ำย่อยมันได้ย่อยอาหารก็เท่านั้นนะ รักษาชีวิตไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ

ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่ดีก็หัวร่อจักร

พระเขารำคาญ คนเราอยู่ในที่สงบสงัด ถ้ามีสิ่งใดมากกระทบมันรู้ทั้งนั้นนะ คนอื่นเขารำคาญ แล้วพอคนอื่นเขารำคาญแล้วก็ว่า หัวหน้ากูนี่โง่ชิบหายเลย ให้เขามาลูบหัวเล่นทุกวันเลย หัวหน้ากูไม่รู้จักจัดการ

พระเขารำคาญ เวลาเขาทำอะไร คนอื่นเขารำคาญทั้งนั้นนะ เราจะรู้ตัวหรือเปล่านั้นคนอื่นเขาติดขัดขัดข้องขนาดไหน

นี่ไง หัวรถจักรๆ ถ้าหัวรถจักรต้องจัดการ จัดการเพื่ออะไร เพื่อพรหมจรรย์ สัปปายะ ๔

สัปปายะ ๔ ถ้ามันเป็นสัปปายะ เป็นที่ติงามขึ้นมา มันก็เป็นที่ติงามขึ้นมา ถ้าติงามขึ้นมา เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ใจถ้ามันสงบระงับเข้ามาละ

นี่ไง พังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง พังธรรมเพื่อเหตุนี้เพราะอะไร

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าหัวใจมันสดชื่นมันเบิกบานนะ สิ่งที่ได้มาปากกัดตีนถีบนะ คนเราภาวนากว่าจะได้นะ คนเราภาวนากว่าจะสงบระงับนะ เวลาสงบระงับขึ้นมา ถ้ามันมีใครกระทบกระเทือน มันแค้นฝังใจนะ แต่คนอื่นไม่รู้หรือ เพราะอะไร เพราะภาวนาเกือบเป็นเกือบตายกว่ามันจะได้ขึ้นมา เอ็งมากระทบ โป๊ะ! จบเลย แล้วจิตมันก็ออกไปรับรู้ไง นี่ไง เวลาคนที่เขาภาวนาเขาห่วงกันตรงนี้

แล้วครูบาอาจารย์ที่ดีรู้อะไรควรและไม่ควร ถ้าสิ่งใดที่มันไม่ควรๆ เริ่มต้นก็คอยบอกคอยสอนสั่งสอนมา ถ้ามันเชื่อ มันแก้ไขได้มันก็เป็นศิษย์เป็นอาจารย์กัน

ถ้ามันแก้ไขกันไม่ได้ จริตนิสัย เวลาพระอรหันต์ไป ๗ วัน ให้ดูนิสัยกันก่อน อาจารย์กับเราเข้ากันได้หรือไม่ ถ้าอาจารย์เข้ากับเราไม่ได้ ๗ วันให้เก็บบริวารไป เพราะถ้าล่วงอรุณวันที่ ๗ ไปถ้าไม่ขอนิสัยเป็นอาบัติปาจิตตีย์

สมัยหลวงปู่ลี หลวงปู่ลีนะ เวลาพระดีๆ ด้านๆ มาไปอยู่กับท่านนะ เวลาทำอวดดี ถึงเวลาวันที่ ๗ ท่านเก็บบริวารของท่านเอง แล้วมาตั้งอยู่ท่ามกลางสงฆ์ แล้วบอกเลยว่าสงฆ์ไม่ขอนิสัยท่าน

ถ้าไม่ขอนิสัยท่านแสดงว่าอวดดี ท่านเก็บบริวารแล้วไปเลย นี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านทำกัน นี่เรื่องจริงนะ ถ้ามันจริงมันคือจริง ธรรมและวินัยเป็นจริง กฎหมายเป็นของจริง แต่การบังคับใช้กฎหมายไม่บังคับใช้กัน

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒,๐๐๐ กว่าปีมันไม่ใช้กัน
ดูหน้าปะจมูก พวกมันพวกกูอยู่อย่างนั้นนะ แล้วถ้าเป็นพวกกุละภาวนาดี อวดเป็นคนดี ถ้า
พวกอื่นไม่ใช่

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ ศีล สมาธิ ปัญญา คนที่มันจะมีศีล
ศีลคือความปกติของใจ ถ้ามีสมาธิ สมาธิมันเกิดมาจากอะไรละ สมาธิคือใจไม่ออกรับรู้
อายตนะ ไม่ออกไปรับรู้ภายนอก นี่สมาธิ มันเด่นชัดของมันอยู่ในหัวใจของมัน

ถ้ายกขึ้นสูวิปัสสนาได้ ยกขึ้นสูวิปัสสนาได้คือปัญญาภายใน ปัญญาภายในคือ
ภาวนามยปัญญา ปัญญาการชำระล้างกิเลส อีโก้ต่างๆ อวดดีบอวดดีอยากนั่งบนหัวคนไม่มี

มันเศร้า เวลาคนที่ปัญญาขึ้นมาเนะ ทำไมกูโง่ได้ขนาดนี้ ทำไมกูโง่ได้ขนาดนี้ ใครๆ เขา
ก็รู้เขาก็เห็นได้ ทำไมกูไม่รู้กูไม่เห็น

แต่ถ้าเป็นกิเลสเนะ กูเก่งๆ กูทำได้ คนอื่นทำไม่ได้ คนอื่นนั่งสงบเงียบๆ หมดเลย แต่กู
ทำได้ กูเก่งๆ

แต่ถ้ามันเป็นปัญญาภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นเนะ เกิดขึ้นเพราะอะไร เพราะเราตราตรำ
นะ กว่าจะทำสมาธิได้ กว่าจะรักษาความสงบสงัดนี้ได้

คนที่เขาเป็นธรรมๆ นะ เขามาเขาจะชื่นชม ศาลาหลวงพ่อนี้เงียบกริบเลย

เงียบกริบเพราะกูดำอยู่นี่ไง ลองกูไม่ดำสิ มันจะเงียบไหม

นี่ไง เพราะอะไร เพราะความจริงมันต้องเป็นความจริงวันยังค่ำ เพียงแต่ว่าหัวใจของคน
ที่เขาแสวงหาหรือไม่ ถ้าหัวใจคนที่แสวงหาเขามาเห็นเขาก็ว่าใช่

มีหลายๆ คนมากเขาชื่นชมเนะ เขามาพูดให้เราฟัง เราเก็บไว้ของเรา เรื่องภายในของเรา
เพราะเราก็กทำไว้เพื่อเหตุนี้ เราก็กทำไว้เพื่อคนที่แสวงหา คนที่จริงจังของเขา เพื่อจะทำของเขา

ไ้คนทีล่ำมะเลเทเมา ไ้ปฏิบัติเพื่อการยกย่องสรรเสริญก็เรื่องของเขา ให้ไปสังคมของ
เขา สังคมของเขาเชิดชูบูชากันก็เรื่องของเขา ไ้มันมันสังคมที่อ่อนด้อย สังคมที่จิตใจอ่อนแอ

จิตใจอ่อนแอ จิตใจที่ไม่ต้องการสัจจะความจริง จิตใจเพียงแต่ให้คนพอง จิตใจให้คนยกย่อง
สรรเสริญ ให้คนค้าชูบูชา ใช้นั้นมันเรื่องของเขา เพราะมันเป็นไปไม่ได้ในพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนานี้เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตสิทฺฐิโก ใจดวงนั้นเท่านั้นเป็นผู้ที่ทุกข์ ใจดวง
นั้นเท่านั้นเป็นดวงใจที่จะมีความสุข ใจดวงนั้นเท่านั้นจะต้องมีความรู้ความเห็นเป็นจริงขึ้นมา
ในใจของตน ถ้าในใจของตนมันมีความรู้ความเห็นเป็นจริงขึ้นมา ภาวนามยปัญญา ปัญญาของ
ใจดวงนั้น

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง
เท่านั้น ชี้ทางขึ้นมาให้เราประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เรายังน้ำใจ เรามีสัจจะความจริง
ของเราขึ้นมา มันจะย้อนเข้ามาสู่ใจของเรา

แล้วจะย้อนเข้ามาสู่ใจของเรามันต้องมีที่มา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทุกข์ยากมา
ขนาดไหน นี่ไง “จิตแก้ยากนะ จิตแก้ยากนะ กูจะแก้วะ”

“จิตแก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก้ ผู้เฒ่าจะแก้”

จิตมันแก้ยาก จิตมันแก้ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันไม่เห็นตัวมันเอง มันจับผิดแต่คนอื่น
มันมองไปแต่ข้างนอก มันว่าตัวมันเองยิ่งใหญ่

ยิ่งใหญ่ นั่นนะคือมหาโจร มหาโจรมันยิ่งใหญ่ แต่ธรรมะไม่มีความยิ่งใหญ่ ธรรมะมีแต่
ความเมตตา สังเวช เห็นแล้วมันสังเวชไง เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มึงโง่ได้ขนาดนี้นะ มึงเวียน
ว่ายตายเกิดในวัฏฏะแล้วมึงยังมาสร้างเวรสร้างกรรมต่อไปอีกหรือ มึงยังจะกว้านเอาฟืนเอาไฟ
มาใส่ในใจมึงอีกหรือ มึงไม่มีสำนึกเลยหรือ นี่ไง มึงโง่ได้ขนาดนี้ มึงว่ามึงฉลาดไง

แต่คนที่เขาเป็นธรรมๆ เขาสงบระงับของเขา เขาพยายามรักษาของเขา พรหมจรรย์ของ
เขา หัวใจของเขา รักษาหัวใจของเขาให้ดีขึ้น

พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ ถ้ายิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่คือความสงบระงับ ยิ่งใหญ่อยู่โคนต้นไม้
ยิ่งใหญ่เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตสิทฺฐิโกในหัวใจของตน ไม่มีใครมายิ่งใหญ่กับบริษัทปวโรวของเรา
ไม่มี

ถ้ายิ่งใหญ่กับบริษัท บริวารของเรา เห็นไหม จิตใจอ่อนแอ มึงก็ค้ำกู่ไว้ กูก็ค้ำมึงไว้ กลัวตกมาจากอากาศไง เดี่ยวมึงไม่ดัง ค้ำแม่งไว้เลยนะ โอ๊ย! สูดยอດๆ ค้ำมันไว้ แล้วถ้าไม่มีคนค้ำ มันจะอยู่อย่างไร ดิ้นรนนะ มันร้อนภายใน มันมีแต่ความเร่าร้อน

เราเห็นมาเยอะ อาจารย์ดั่งๆ ถ้าวันไหนไม่มีคนมานะ มันงุ่นง่านๆ เลยนะ มันรีบตีรถไปหาเขาเลย มันอยู่ด้วยตัวมันเองไม่ได้ไง

โธ่! พฤติกรรม พฤติกรรมอย่างไรก็เป็นอย่างนั้นนะ คนที่มันต้องการความสงบ อยู่ที่ไหน มันก็สงบ แล้วยิ่งสงบเข้าไป หลวงปู่มันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาเข้าป่าลึกเข้าไปอีก

เขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาเข้าโรงพยาบาล นี่เจ็บไข้ได้ป่วย หลวงตาท่านพูดแล้วน้ำตาไหล ยิ่งเจ็บไข้ได้ป่วยยิ่งเข้าลึกเข้าไปอีก แล้วเข้าไปก็เกลียดต้อมกับข้าวเท่านั้นนะ

เขาเจ็บป่วยเขาต้องบำรุงรักษา ใช้นี้เจ็บป่วยแล้วกินแต่ข้าวต้ม นี่เวลาหลวงปู่มันท่านทำของท่านอย่างนั้นนะ แล้วท่านยิ่งใหญ่ไหม เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์

พวกเราไม่เคยเห็น ไม่เคยเห็นบุคคลสาธารณะอยู่ในป่าในเขาเป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ ถ้าใครอยู่บนตึกห้าร้อยชั้น ช้างบนประดับด้วยทองคำ โอ้โฮ! ยิ่งใหญ่ ทองคำมันหลอกเขามาทั้งนั้นนะ

นี่ไง ถ้าเป็นจริงๆ มันเป็นเรื่องของมันอย่างนั้น นี่พระพุทธรูปศาสนาไหน ถ้าพระพุทธรูปศาสนาแห่งสันติภาพ ศาสนาแห่งภรรดรภาพ ความสันติภาพ สันติภาพมันอยู่ที่ใจของเรา

ถ้าใจของเรามันรักษาหัวใจของเราได้แล้ว มันมีความสงบระงับในใจของเรา มันจะไปกวนใคร มันจะไปแสวงหาความยิ่งใหญ่ที่ไหน มันจะไปเหยียบหัวเหยียบบ่าใคร มันไม่มีหรอก ถ้าจิตใจมันยิ่งใหญ่จริงๆ จิตใจยิ่งใหญ่จริงๆ จิตใจสู่สู่จะสู่ความจริงของมันในหัวใจอันนั้น ถ้าหัวใจอันนั้น นี่ไง พระพุทธรูปศาสนาไหน

นี่ไง จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเวลามันโง่มันเขลามันเวียนว่ายตายเกิดด้วยเวรด้วยกรรมของมัน แต่เวลาเป็นจริงขึ้นมาแล้วมันจะไปไหน

นี่ไง ผู้ใดที่มีอิทธิบาท ๔ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มันพร้อมของมันพร้อม มันพร้อมๆ มันจะไปไหนของมัน นี่ไง ถ้ามันเป็นจริงๆ มันยิ่งใหญ่ที่นี้ไง ผู้ใดที่มีอิทธิบาท ๔ จะอยู่ก็กักก็กันได้ ทำอย่างไรก็ได้ แต่เขาไม่ทำ ไม่ทำเพราะอะไร ไม่ทำเพราะชื่อก่ยกแบกรับภาระ

แบกรับภาระหายใจนะ คนเป็นหวัด คนไม่สบายหายใจก็แสนทุกข์ หายใจยังเหนื่อยน่าดูเลย ก้าวเดินลูกเดินมันมีแต่ภาระทั้งสิ้น นี่ไง ที่เขาไม่อยู่กันไง

แต่นี้เวลาหลวงตาท่านพูด การอยู่และการตายมีค่าเท่ากัน แต่การอยู่ที่เป็นประโยชน์ของท่าน ท่านอยู่แล้วเป็นประโยชน์จริงๆ ท่านช่วยเหลือปกป้องพระพุทธศาสนาเอาไว้มาก

ไม่มีใครรู้ว่าตอนที่เขาเดินขบวนเรื่องพระพุทธศาสนา เขาจะแก้ไขพรบ.สงฆ์ มหาศาลเลย แล้วแก้ไขพรบ.สงฆ์ ก็ย้อนกลับไปดูเกาหลี ญี่ปุ่นลี เขาจะแก้ไขให้เป็นแบบนั้นนะ ให้พระอยู่สุขอยู่สบาย ให้พระมีคนล้อมหน้าล้อมหลัง ให้พระเป็นบุคคลพิเศษ

แต่เขาไม่เหมือนหลวงตา เหมือนหลวงปู่มั่น

พระเราจะวิเศษ วิเศษที่หัวใจนี้ คนที่วิเศษที่หัวใจนี้เขาพยายามรักษาเพื่อความสงบ ระวัง ศีล สมาธิ ปัญญา ด้วยมรรคด้วยผล นั่นเป็นความสุขแท้ เป็นวิมุตติสุขที่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้นที่มี ศาสนาอื่นไม่มี ศาสนาอื่นไม่มีเพราะเขาไม่มีมรรค คือไม่มีศีล สมาธิ ปัญญาเข้าไปรักษาหัวใจของเขา

นี่วิมุตติสุขที่สุขแท้จริงในพระพุทธศาสนา

แต่เขาจะแก้ พรบ.สงฆ์กันนะ แก้พรบ.สงฆ์กันนะ ให้พระกินเย็นก็ได้ จะทำอะไรก็ได้ เป็นเรื่องส่วนบุคคล ขอให้พระได้เผยแผ่ศาสนา

เบื่องลี้กมันมีมาเยอะเยอะ

นี่พูดถึงว่าที่ท่านอยู่ เวลาท่านอยู่เพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาโดยที่ชาวพุทธไม่รู้เรื่อง ชาวพุทธแห่กันไปแห่กันมา ชอบใจกันไปชอบใจกันมา แต่คนทำงานเขาจะเป็นจะตาย เขาค้ำชูศาสนาไว้ ค้ำชูศาสนาเพื่ออะไร

เพราะว่าในหัวใจของท่านมันมีความสุขจริง ในหัวใจของท่าน ท่านทำได้จริง ท่านถึงจะรักษาสิ่งที่ว่าให้กุลบุตรสุดท้ายภายหลังของเราเข้าไปสู่สังฆกรรมอันนี้ได้ ถ้าเข้าไปสู่สังฆกรรมอันนี้ได้มันต้องเป็นบุคคลคนนั้น เป็นบุคคลคนนั้นในสี่ปายะ ๔ ในสถานที่ที่เป็นสี่ปายะ ในอาหารที่เป็นสี่ปายะ ในหมู่คณะที่เป็นสี่ปายะ หมู่คณะที่ปรึกษากัน ประพฤติปฏิบัติกัน ปรึกษากันไปทำคุณงามความดี

ไม่ใช่ปรึกษากันจะไปอยู่บนยอดดอยทองคำ จะไปนั่งอยู่บนฉัตรทองคำบนนั้นะ ยอดดอยๆ เอาชื่อเสียงไปนั่งไฉ่ อยาก อยาก ถ้าใครซี้กุกทำๆ จะเอาชื่อเสียงกุกไปแขวนไว้บนยอด

นี่ไง เขาไม่คิดอยากอย่างนั้น เขาคิดแต่ว่าเคารพบูชาคุณครูบาอาจารย์ เคารพบูชาด้วยธรรม ประพฤติปฏิบัติบูชาด้วยธรรมให้จิตใจมันเป็นธรรมขึ้นมา นี่ไง ถ้ามันเป็นจริง ความจริงที่ยิ่งใหญ่ เขายิ่งใหญ่กันอย่างนั้น

แล้วเวลายิ่งใหญ่อย่างนั้น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านจะประพฤติปฏิบัติมามั่นแสนทุกข์แสนยากขนาดไหน ถ้าแสนทุกข์แสนยากขนาดไหน กุลบุตรสุดท้ายภายหลังมันจะมีคุณภาพ มีความมุมนะ มีความวิริยอุตสาหะให้ทำอย่างนั้นขึ้นมาได้หรือไม่

ถ้ามันมีความวิริยะ มีความอุตสาหะทำขึ้นมาได้อย่างนั้นก็ชื่นชม ทำอย่างนั้นๆ นี่คือการกระทำ คือกิริยาไฉ่ แต่ถ้าเป็นจริงๆ ขึ้นมามันต้องเป็นจริงขึ้นมาจากภาวนามยปัญญา เป็นจริงขึ้นมาจากในหัวใจนั้นไฉ่ ถ้าเป็นจริงในหัวใจดวงนั้น องค์ความรู้ไฉ่

นี่ไง เวลาหลวงปู่ขาวคุยกับหลวงตามหาบัว หลวงปู่ขาวคุยกับหลวงปู่บัว หลวงปู่ขาวไปคุยกับหลวงปู่แหวน นี่ไง เวลาเขาคุยกันเขามีองค์ความรู้ เขามีความจริง เขามีขั้นมีตอนของเขา เขามีจังหวะจะโคนของเขา

ไฉ่เราไม่มีอะไรหรอก เอาไม้ค้ำกันไว้ “ไม่ต้องมีขณะ ทำอย่างไรก็ได้ ไฉ่หนุนมันรุ่นโบราณ ไฉ่เรามั่นรุ่นใหม่ จะทำอย่างไรก็ได้” เอาไม้ค้ำๆ กันไว้ แล้วก็ยกย่องสรรเสริญบูชากัน แต่อริยสังข์ไม่มี ความจริงไม่มี ทุกข์ สมุทัย มรรค เพราะมันไม่มีขณะ ไม่มีนิโรธ มันบอกนิโรธไม่จำเป็น มันเลยไม่เป็นอริยสังข์ ไม่มีความดับทุกข์ ไม่มีความรู้จริง แล้วก็ต่อแหล เอวัง